

DREPTUL PERSOANEI LA VALORIFICAREA ȘANSEI ȘI A SPERANȚEI LEGITIME

MONNA-LISA BELU MAGDO*

IRINA MOROIANU ZLĂTESCU**

ABSTRACT:

The damage caused by the loss of an opportunity to obtain an advantage, should be treated as a separate category of what is commonly the concept of injury and this may originate both in the way it is generated as well as in the rules for compensation for damage. It was recognized not only in view of the economic rights, but also of the personality rights brought under discussion in connection with medical liability in respect of the health risks and the need to inform the patient.

Keywords: legitimate expectation, chance, injury, medical malpractice, patient

RÉSUMÉ

Les dommages causés par la perte d'une chance d'obtenir un avantage, doit être traitée comme une catégorie distincte de ce qui est communément la notion de dommage et cela peut provenir à la fois dans la façon dont elle est produite ainsi que dans les règles d'indemnisation pour les dommages. Il a été reconnu non seulement au regard des droits économiques, mais aussi des droits de la personnalité apportés en cours de discussion dans le cadre de la responsabilité médicale en ce qui concerne les risques pour la santé et la nécessité d'informer le patient

Mots-clés: légitime attente, la chance, les blessures, la faute médicale, le patient

Șansa înseamnă circumstanța favorabilă care facilitează reușita, iar pierderea dreptului la șansă, înseamnă pierderea posibilității de valorificare a unui drept în circumstanțe favorabile, de natură să asigure realizarea unui obiectiv al persoanei, vizat prin exercitarea dreptului subiectiv.

Prejudiciul produs prin pierderea unei șanse, însemnând prejudiciul cauzat prin împiedicarea valorificării dreptului în circumstanțe favorabile și cauzarea unei pierderi sau a posibilității obținerii unui avantaj.

Speranța legitimă marchează sentimentul de încredere al individului în ocrotirea drepturilor și intereselor sale pe calea dispozițiilor legale, a politicilor și mecanismelor statale, în direcția aplicării dispozițiilor legale și promovării drepturilor subiective ale individului.

Speranța are în exclusivitate o componentă subiectivă și de cele mai multe ori precede șansei care include o componentă circumstanțială, obiectivă și care sporește posibilitatea de reușită în ceea ce individul a sperat.

Consacrarea pentru prima oară în dreptul nostru a prejudiciului reparabil cauzat prin

pierderea unei șanse, se înscrie pe traseul jurisprudențial al statelor europene și constituie un element ce contribuie la sprijinirea efectivă a victimelor, în demersul lor de reparare a prejudiciului suferit prin pierderea unei șanse.

Dreptul la repararea prejudiciului prin pierderea unei șanse poate fi invocat atât în cadrul răspunderii delictuale cât și în domeniul răspunderii contractuale ori de câte ori neîndeplinirea obligațiilor legale sau contractuale au produs asemenea consecințe.

Prejudiciul poate fi reclamat atât de victima directă a faptei ilicite sau succesorii acesteia, cât și de cei care probează că au suferit prin ricoșeu un asemenea prejudiciu.

În prezent, asistăm la o atenuare a condiției certitudinii prejudiciului sesizată în legătură cu prejudiciile ce decurg din pierderea unei șanse, care se situează la „jumătatea drumului între prejudiciile pur eventuale și prejudiciile perfect certe sau sigure”.¹

Prejudiciile din această categorie sunt urmarea pierderii de către persoană a șansei sau posibilității de a realiza un câștig, de argumentare a patrimoniului sau de evitare a unei pierderi nu numai de natură patrimonială, dar și de natură morală sau corporală.

* Prof. univ. dr., membru al Institutului Internațional de Drept de Expresie și Inspirație Franceze (IDEF).

** Prof. univ. dr., membru titular al Academiei Internaționale de Drept Comparat (AIDC), membru în Consiliul de Administrație al Agenției pentru drepturi fundamentale a Uniunii Europene (FRA).

¹ A se vedea I. F. Popa, L. Pop și S. I. Vidu, *Curs de drept civil. Obligațiile*, Ed. Universul Juridic, 2015, p. 333.

Problema reparării prejudiciului produs prin pierderea unei șanse, este dificilă, deoarece reparabilitatea acestuia este asociată cu probabilitatea realizării șansei.

În accepțiunea art. 1532 alin.2 Cod civil, prejudiciul ce ar fi cauzat prin pierderea unei șanse, poate fi reparat proporțional cu probabilitatea obținerii avantajului, ținând cont de împrejurări și situația concretă a creditorului².

Reparabilitatea prejudiciului rezultat prin pierderea unei șanse, presupune că șansa producerii evenimentului favorabil victimei să fie reală și serioasă.

Caracterul real al șansei, nu presupune o simplă dorință subiectivă a victimei, ci o apreciere obiectivă a probabilității producerii evenimentului favorabil, asociat cu certitudinea raportului de cauzalitate. Evaluarea șansei decurge din împrejurările săvârșirii faptei ilicite delictuale sau contractuale și a situației speciale în care se află victima în acel moment.

Șansa obținerii avantajului, poate fi o simplă probabilitate sau o certitudine, realitatea și seriozitatea șansei contribuie la confirmarea certitudinii sale, a obiectivelor propuse a fi realizate dacă nu intervenea evenimentul nefast.

Prejudiciul cauzat prin pierderea unei șanse trebuie să fie consecința directă a comiterii faptei ilicite, care împiedică producerea unui eveniment viitor de natură a crea victimei un avantaj. Imposibilitatea victimei de a profita de acest avantaj reprezintă prejudiciul cauzat victimei.

Legătura de cauzalitate directă între fapta ilicită și prejudiciu desemnează persoana responsabilă de neobținerea avantajului, a obiectivului avut în vedere de către victimă, chemată să îl repare.

Astfel, existența unui proces penal de lovire și insultă aflat în desfășurare (sentința nefiind definitivă) în perioada concursului pentru academia de poliție, soluționat prin achitarea inculpatei în recurs) a împiedicat-o pe aceasta să participe cu șanse reale la concurs, raportat la notele obținute la materiile din liceu, pentru care se dădeau probele de concurs, deoarece una din condițiile esențiale de participare la concurs era aceea de a nu avea o condamnare penală. Ca

urmare, victima a solicitat instanței obligarea reclamantei din procesul penal, la plata unor despăgubiri morale, reprezentând prejudiciul produs prin pierderea șansei de participare la concurs, acțiunea acesteia fiind admisă în faza recursului.

Chiar în condițiile în care victima nu a încercat realizarea șansei la momentul la care a intervenit faptul cauzator al pierderii șansei, aceasta este reală și serioasă dacă se probează că realizarea ei era posibilă și iminentă, ceea ce presupune existența unei apropieri cât mai mare în timp, între momentul pierderii șansei și momentul în care aceasta în mod obiectiv s-ar fi putut realiza.

Ca urmare, reparabilitatea prejudiciului impune dovada potrivit căreia, la momentul intervenirii faptului cauzal invocat (fapta ilicită) victima se afla în cursul realizării șansei respective sau ea era în măsură să profite de acea șansă.³

Prejudiciul cauzat prin pierderea unei șanse de a obține un avantaj, trebuie abordat ca o categorie aparte de ceea ce reprezintă conceptul obișnuit de prejudiciu și aceasta decurge atât din modalitatea producerii acestuia, cât și din regulile de reparare ale prejudiciului.

Modalitatea de prejudiciere a victimei prin pierderea unei șanse se concretizează în nematerializarea șansei prin care s-ar fi putut obține în viitor un avantaj.

Pentru a fi indemnizabil prejudiciul trebuie să fie actual sau viitor, dar întotdeauna cert, asociat cu un anumit grad de probabilitate a realizării obiectivului urmărit și în legătură de cauzalitate directă cu fapta ilicită a persoanei responsabile. Existența altor cauze ce au generat pierderea unei șanse, nu antrenează răspunderea persoanei vinovate de săvârșirea faptei ilicite, contractuale sau delictuale.

Modalitatea reparării prejudiciului produs prin pierderea unei șanse, diferă față de ceea ce reprezintă repararea celorlalte categorii de prejudicii materiale sau morale, deoarece reparația este raportată la probabilitatea obținerii avantajului.

Numai dacă obiectivul propus era cu certitudine realizabil, iar eșuarea acestuia a fost cauzată de fapta ilicită contractuală sau

² A se vedea **Fl. A. Baias, E. Chelaru, R. Constantinovici și I. Macovei** (coord.), *Noul Cod Civil. Comentarii pe articole*, C. H. Beck, București, 2012. pp. 1626-1627.

³ A se vedea **I. F. Popa, L. Pop și I. S. Vidu**, op. cit., p. 334.

delictuală, operează principiul reparării acestuia. Despăgubirile sunt supuse diminuării proporțional perspectivei reale de împlinire a obiectivelor care ar fi putut conduce la realizările în viața personală, profesională sau în plan economic.

Întinderea despăgubirilor în cazul pierderii unei șanse este întotdeauna inferioară valorilor pe care victima le-ar fi putut obține din valorificarea șansei, astfel că, în această materie nu se poate vorbi de o reparare a prejudiciului, ci de o indemnizare a victimei, proporțional cu probabilitatea obținerii avantajului, ori după caz a evitării pagubei, ținând seama de împrejurări și de situația concretă a victimei (art.1385 Cod civil).

În cazul prejudiciului produs prin pierderea unei șanse, instanța va determina întinderea acestuia în concret. Dificultatea stabilirii despăgubirilor de către instanță, decurge în cazul pierderii unei șanse, de omniprezența elementului „alea” care implică o apreciere variabilă de la caz la caz, în funcție de profesionalismul, înțelepciunea și experiența de viață a judecătorului. În orice caz însă, indemnizarea trebuie să asigure victimei o satisfacție și o ameliorare a suferințelor psihice prin pierderea unei șanse de natură personală, corporală sau profesională.

Agravarea micșorarea sau dispariția prejudiciului cauzat prin pierderea unei șanse dă dreptul persoanei interesate să se adreseze instanței cu o nouă cerere fără a i se opune autoritatea lucrului judecat deoarece în acest caz, ne aflăm în fața unui nou prejudiciu și a unei noi cereri, chiar dacă acestea decurg din același conflict dedus deja în fața instanței. În această ipoteză, prejudiciul viitor cauzat prin pierderea unei șanse, va deveni cert și actual după pronunțarea hotărârii inițiale, astfel că, repararea acestuia va putea fi acordată în urma promovării unei noi acțiuni în justiție.

Un domeniu în care a fost recunoscut prejudiciul prin pierderea unei șanse, în jurisprudența altor state europene precum și al celei naționale, este nu numai în privința drepturilor cu caracter patrimonial, dar și în acela al drepturilor personalității în legătură cu care s-a pus în discuție răspundere medicală în raport de riscurile medicale și obligația de informare a pacientului.

Respectul datorat ființei umane se regăsește în formele specifice și în dreptul la valorificarea șansei, ori de câte ori se pun în discuție drepturile personalității, care se referă potrivit art. 58 din Codul civil la dreptul la viață, sănătate, integritate psihică și fizică, la demnitate, la propria imagine, la respectarea vieții private, precum și la alte asemenea drepturi recunoscute de lege.

Prioritatea interesului și binelui ființei umane se regăsește printre altele și în protejarea interesului său legitim de a dispune de ea însăși și de a-și valorifica speranța și șansa la viață, sănătate, la respectul datorat vieții sale private și demnității.

Astfel, intervenția asupra caracterelor genetice având drept scop modificarea descendenței persoanei poate interveni nu numai în scopul prevenirii și tratării maladiilor genetice, deci în scopul valorificării șansei persoanei la sănătate, după cum utilizarea tehnicilor de reproducere umană asistată, nu este admisibilă pentru alegerea sexului viitorului copil, decât în scopul evitării unor boli grave legate de sexul acestuia și deci pentru asigurarea șansei unei descendențe sănătoase.

Atingerile aduse integrității ființei umane pot interveni doar în cazurile și în condițiile prevăzute de lege, după cum examenul caracterelor genetice sau amprentarea genetică pentru identificarea persoanei nu poate interveni decât în scopuri medicale sau de cercetare științifică, în condițiile legii (art.64-65 Cod civil)⁴. Limitările legale asociate scopului acestor intervenții vizează tocmai speranța legitimă și șansa fiecărui individ de a-i fi respectată integritatea corporală sau identitatea de către ceilalți indivizi sau instituții statale, corespunzător drepturilor consacrate legal.

Tocmai de aceea, prelevarea și transplantul de organe, țesuturi și celule de origine umană de la donatori în viață, se face exclusiv în cazurile și condițiile prevăzute de lege, cu acordul scris, liber, prealabil și expres al acestora și numai după ce au fost informați în privința riscului intervenției.

Libertatea de apreciere a donatorului și donatarului de organe, este corelată riscurilor pe care fiecare dintre aceștia și le asumă în privința

⁴ A se vedea **Mădălina Afrăsinie, Mona-Lisa Belu Magdo, Alexandru Bleoancă** (coord.) *Noul Cod civil: comentarii, doctrină și jurisprudență*, Hamangiu, București, 2012, pp. 100-101.

prelevării și respectiv transplantului de organe, țesuturi și celule umane, cu speranțele de asistență umanitară a șanselor de viață și sănătate ale beneficiarului, în afara oricăror constrângeri legate de conferirea unei valori patrimoniale corpului uman sau produselor sale (art.68 și 66 Cod civil)⁵.

Nicio persoană nu poate fi supusă experiențelor, testelor, prelevărilor, tratamentelor sau altor intervenții, decât în scop terapeutic în scop de cercetare științifică și numai în cazurile și condițiile prevăzute de lege, după o prealabilă informare completă, concretă și clară pe înțelesul său. Numai în aceste condiții, actul decizional al persoanei și al riscului asumat poate fi regăsit în speranța legitimă a acestuia și șansa la viață, sănătate, integritate psihică și fizică, separând astfel neprevăzutul actului medical și al riscului asumat de pacient, de malpraxisul medical, care pune în discuție profesionalismul, lipsa de prudență și diligență a medicului și implicit responsabilitatea acestuia.

La cererea persoanei interesate, instanța poate lua măsurile adecvate de împiedicare sau încetare a oricăror atingeri ilicite aduse integrității corpului uman și poate dispune repararea în condițiile legii, a daunelor materiale și morale.

Speranța legitimă de respect a vieții private și demnității persoanei umane, constituie un alt domeniu de reglementare a Codului civil.

Valorificarea speranței legitime a persoanei privind dreptul la viața privată, se regăsește în dispozițiunile art.71 Cod civil, potrivit cărora nimeni nu poate fi supus vreunei imixțiuni în viața intimă, personală și de familie, nici în domiciliul sau corespondența sa fără consimțământul său, după cum este interzisă și utilizarea în orice mod a corespondenței, înscrisurilor sau altor documente personale precum și a informațiilor din viața privată a persoanei fără acordul acesteia în afara atingerilor permise de lege, convențiile și pactele internaționale privitoare la drepturile omului la care România este parte (art. 75).

Orice persoană are dreptul la respectul demnității sale și la propria imagine. Speranța individului de respect al acestor drepturi se regăsește în interdicția legală de atingere adusă onoarei sau reputației unei persoane fără

consimțământul acesteia, în interdicția și împiedicarea în orice mod a reproducerii înfățișării fizice și a vocii persoanei ori, după caz, utilizarea unor asemenea reproduceri (art.72-73 Cod civil).

În ideea respectului datorat vieții private corespunzătoare speranței pe care orice individ o are, prelucrarea datelor cu caracter personal prin mijloace automate sau neautomate poate face numai în cazurile și condițiile prevăzute de legea specială.

Ampla reglementare a exercitării acestor drepturi și libertăți, enunțarea faptelor care pot fi considerate atingeri aduse vieții private, presupun și mecanismele de sancționare a acestor atingeri, care conferă șansa oricărui individ de a-i fi respectată viața privată, ca și garanție a respectării acestor drepturi, împotriva oricăror violări sau vulnerabilizări ale acestora.

Respectul datorat persoanei decedate, se referă la memoria și corpul acesteia, protejate potrivit art. 79 din Codul civil în aceleași condiții ca și imaginea, corpul și reputația persoanei aflată în viață⁶. Astfel, prelevarea de organe, țesuturi și celule umane de la persoana decedată, se face numai în scop terapeutic și științific, în condițiile prevăzute de lege cu acordul scris, liber, prealabil și expres exprimat în timpul vieții al persoanei decedate sau în lipsa acestuia, cu acordul scris, liber, prealabil și expres din partea soțului supraviețuitor și al rudelor, în ordinea prevăzută de lege. Speranța persoanei decedate de respectare a voinței sale se poate referi și la felul funeraliilor, la modul în care aceasta dispune de corpul său după moarte și la respectarea apartenenței sale confesionale.

Întreaga reglementare în domeniu protejează memoria persoanei decedate. Voința și dreptul acesteia de a dispune de corpul său în aceleași condiții ca și acelea ale persoanei aflate în viață, reprezintă tot atâtea șanse de înfăptuire a drepturilor inseparabile ființei umane.

Încălcarea sau amenințarea drepturilor nepatrimoniale, a speranței legitime pe care orice individ o are în privința acestora, implică nu numai mijloace patrimoniale de apărare, dar și mijloace cu caracter nepatrimonial, constând în interzicerea săvârșirii faptei ilicite, dacă aceasta este iminentă, încetarea încălcării sau

⁵ Ibidem, pp. 103-105.

⁶ A se vedea **Fl. A. Baias, E. Chelaru, R. Constantinovici și I. Macovei** (coord.), *Noul Cod Civil*, op. cit. pp. 89-90.

interzicerii acesteia în viitor, constatarea caracterului ilicit al faptei, dacă tulburarea subzistă, sau obligarea autorului faptei la îndeplinirea oricăror măsuri socotite necesare de către instanță, pentru a se ajunge la restabilirea dreptului atins, precum și la obligarea autorului faptei ilicite de publicare pe cheltuiala sa a hotărârii judecătorești de condamnare, ori în privința măsurilor necesare încetării faptei ilicite.

Natura acestor măsuri este adecvată naturii valorilor protejate legal și asigură o reparare cel puțin parțială dacă nu integrală, prin excepție de la principiul reparării proporționale a prejudiciului patrimonial, în cazul pierderii unei șanse, cu probabilitatea obținerii avantajului, ori după caz a evitării pagubei, în funcție de împrejurări și situația concretă a victimei.

În jurisprudența franceză, s-a pus în discuție răspunderea medicală în cazul Perruche⁷.

În acest caz, acțiunea în pretenții a fost promovată de părinți în nume propriu și în numele copilului pentru prejudiciile materiale și morale suferite prin nașterea unui copil cu handicap, împotriva medicului care a supravegheat sarcina viitoarei mame. Cauza a fost admisă pe fond de curtea de casație franceză în urma recursului, a desființării hotărârilor atacate și rejudecarea cauzei, concluzionându-se că „copilul născut cu handicap poate pretinde repararea prejudiciului rezultat din handicapul său, dacă dovedește existența unei legături de cauzalitate directă cu greșeala medicului constând în executarea necorespunzătoare contractului de îngrijire medicală încheiat cu mama sa, pe durata sarcinii, ceea ce a împiedicat-o pe aceasta să accepte soluția unui avort terapeutic”⁸.

Prejudiciul pretins de copilul bolnav, pune în discuție o problemă de etică a medicului, despre al cărui handicap congenital existent, medicul putea și trebuia să știe. Acesta avea obligația profesională să îi informeze pe viitorii părinți la momentul oportun, pentru ca aceștia să cunoască posibilitatea efectuării unui avort terapeutic. Pierderea acestei șanse, a fost considerată un prejudiciu indemnizabil, atât pentru părinți cât și pentru copil, fiind stabilită legătura de cauzalitate între fapta medicului,

constând în încălcarea obligației de informare, și ratarea ocaziei părinților de a evita acest eveniment.

În cauza supusă judecării, handicapul copilului era de natură congenitală și cronologic, operase anterior momentului în care medicul trebuia să dea un diagnostic corect în raport de starea de sănătate a pacientei, care se îmbolnăvisese de rubeolă (medicul nu a sesizat lipsa de imunitate a mamei la anumite boli contagioase și prezența unor tulburări neurologice ereditare ale mamei). Faptul că mama nu a putut alege posibilitatea întreruperii în scop terapeutic a sarcinii din cauza lipsei de informare, a creat un risc major pentru ea și copilul încă nenăscut și care ar fi putut fi evitat dacă medicul își îndeplinea obligația profesională de informare completă și corectă a pacientei asupra evoluției sarcinii, respectiv obligația de consiliere, îndrumând-o să se supună unui avort terapeutic.

Instanța supremă franceză a apreciat că în aceste împrejurări, copilul a suferit un prejudiciu pentru care este îndreptățit la reparație. Prejudiciul economic al copilului cauzat prin culpa medicului a fost evaluat în raport de pierderea autonomiei și necesitatea de supraveghere și îngrijire permanentă a acestuia toată viața, pe de o parte și prejudiciul cauzat prin imposibilitatea exercitării unei profesiei, pe de altă parte.

Aceste prejudicii, actuale dar și viitoare au fost estimate ca fiind certe, având în vedere imposibilitatea copilului de a duce o viață normală, care implică incapacitatea permanentă și continuă de muncă, situație în care trebuie să îi⁹ fie asigurate mijloacele de existență.

Împiedicarea pacientei de a lua o hotărâre importantă privind evaluarea stării de sănătate și riscul nașterii unui copil cu handicap, din cauza neinformării sale complete și corecte poate fi considerată o faptă ilicită, prejudiciabilă, de natură să atragă răspunderea civilă a medicului.

Obligația medicului de informare a pacientei cu privire la starea de sănătate este obligație profesională legată de transparența deciziei medicale, distinctă de cea de îngrijire și consiliere.

⁷ A se vedea JPC 2000 II 10438 Case Époux X v. Mutuelle d'assurance du corps sanitaire français.

⁸ Ibidem.

⁹ A se vedea **Y. Lambert**, *Le principe indemnitaire et affaire perruche in, médecine et droit*, nr. 54/2002, pp. 2-6.

Potrivit art. 649 din Legea nr. 95/2006 privind reforma în domeniul sănătății în România, medicul trebuie să asigure, în executarea contractului de prestare a serviciilor medicale, informarea corectă, completă și pe înțelesul pacientului și la cererea lui expresă să-i încunoașteze pe membrii familiei sale sau o altă persoană desemnată, asupra stării sale de sănătate cu referire la diagnostic, investigații, pronostic și, în special, asupra riscurilor care pot surveni în cazul aplicării sau refuzului aplicării unui anumit tratament ori efectuării unei intervenții chirurgicale, cu respectarea îngrijirilor medicale considerate a fi corecte. Obligația de informare a pacientului, este un element esențial de care depinde decizia pe care acesta o va lua în privința vieții și sănătății sale.

Prin acordul informat, pacientul își asumă conștient riscurile previzibile și controlate ale intervenției și tratamentului, potrivit informațiilor primite din partea medicului.

Într-o opinie doctrinală¹⁰ s-a considerat că, obligația de informare a pacientului nu are forța unei cauze distincte de răspundere civilă, ea fiind calificată ca fiind accesorie obligației principale privind integritatea bolnavului, deoarece numai ca urmare a prejudicierii acestuia, prin producerea riscului terapeutic ar putea fi invocată răspunderea medicului și pentru delictul de neinformare a pacientului.

Într-o altă opinie pe care o considerăm pertinentă¹¹, obligația de informare a pacientului este o obligație de rezultat de sine stătătoare a cărei îndeplinire poate fi verificată prin dovada scrisă pe care medicul o prezintă. Forma scrisă oferă posibilitatea demonstrării condițiilor și conținutului informării în caz de litigiu.

Imposibilitatea luării unei decizii de către pacient și producerea unui eveniment prejudiciabil, cauzat de lipsa de informare, care dacă ar fi existat ar fi putut duce, ca urmare a

deciziei pacientului, la ameliorarea situației sau la speranța vindecării sale, constituie pierderea unei șanse.

Având în vedere asumarea de către medic a riscurilor exercitării profesiei sale, încălcarea obligației de informare a pacientului atrage răspunderea pe temei obiectiv. Aceasta implică o răspundere agravată de natură să protejeze eficient interesul pacientului.

Riscurile medicale au două componente, una obiectivă legată de nivelul actual al cunoașterii științifice și cealaltă subiectivă, asociată profesionalismului, competenței și conștiinței medicului, de natură să anticipeze eventualitatea producerii unor prejudicii, a unor implicații grave asupra stării de sănătate a pacientului.

Ca urmare, încălcarea obligației de informare a pacientului definește un comportament profesional neadecvat, neglijent, incompetent al medicului în exercitarea profesiei sale, generator al unui risc inacceptabil de prejudiciere a pacientului, care îl îndreptățește pe acesta la obținerea unor despăgubiri potrivit șansei pierdute, aceea de a lua o hotărâre privind tratamentul și intervenția care trebuia făcută.

Medicul răspunde pentru malpraxis, pentru lipsa de profesionalism, prin aceea că nu a informat pacientul în privința riscurilor normale sau excepționale, previzibile sau imprevizibile existente, în raport de starea sănătății sale. Această obligație profesională a medicului, nu exclude și nu minimizează elementul aleatoriu terapeutic, de care trebuie să se țină seama în cuantificarea responsabilității medicale.

Recunoașterea obligației de informare a pacientului, ca o obligație autonomă a medicului, tinde la agravarea răspunderii acestuia și la protejarea intereselor pacienților, vulnerabilizați de maladii, dar și de culpele medicale, care trebuie analizate în raport de riscurile profesionale pe care medicul și le-a asumat.

¹⁰ A se vedea **E. Florian**, *Discuții în legătură cu răspunderea civilă a personalului medical pentru neîndeplinirea obligației de informare a pacientului*, în *Dreptul* nr. 9/2008, p. 40.

¹¹ A se vedea **L. R. Boilă**, *Răspunderea civilă delictuală obiectivă*, C. H. Beck, București, 2008, pp. 123-128.